

Təsviri sənətdə uşaq obrazları

Uşaq mövzusu Sənətin ayrılmaz hissəsidir. Uşaqların bənzərsiz aləmi sənətkarların daim diqqət mərkəzində olub. Bəziləri uşaqlıq xatirələrini kətana köçürüb, digərləri oğul və qızları, nəvələri, ya da sadəcə təxəyyüllərində canlanan körpələri müxtəlif süjetlərin baş qəhrəmanına çeviriblər. Uşaqlar bu yaradıcı insanlara əbədi gözəllik və ilham mənbəyi kimi xidmət ediblər. Bu mövzuda əsərlərin ən vacib tərəfi odur ki, izləyicini həyatın ən qayğısız, ən gözəl çağlarına qaytarır, düşündürür, bəzən, hətta nostalji hisslər oyadaraq, ötən uşaqlıq illəri üçün darıxdır.

Tarixə nəzər salsaq, deyə bilərik ki, qərbdə orta əsrlərin uşaq obrazları kilsələrin sifarişi əsasında yaradılırdı. Bu təsvirlər yalnız Müqəddəs İsanın və Bibliya süjetlərindən götürülmüş uşaq rəsmləri ilə məhdudlaşdırılmışdı. Həmin uşaq obrazları dövrün qanunlarına uyğun olaraq öz cizgilərini itirmişdilər; Tanrı oğlu artıq doğularkən ideal bədənə sahib idi və balaca uşaq deyil, “kiçik adam” kimi təqdim olunurdu. Beləliklə, bu obrazlar uşaq gözəlliyinin simvolu deyildi, sadəcə, dinə xidmət edən təsvirlər sayılırdı.

Lakin İntibah dövrünə aid təsvirləri xatırlasaq, görürük ki, süjet xətti dini xarakter daşsa da, Orta əsrlərin qaba simalı uşaq təsvirlərindən fərqli olaraq, bu dövrdə cizgiləri yumşaldılan uşaqların simasına mülayim görkəmin verilməsi müşahidə olunur. Bəzən İsanın təsvirlərində müqəddəsliyini nümayiş etdirmək üçün başı üzərində nur saçan - halə təsvir olunurdu. Bu xüsusiyyətləri İntibahın dahi rəssamı Leonardo da Vinçinin Məryəm ananın qucağında İsa Məsihin obrazı təsvir olunmuş “Madonna Benua”, “Madonna Lita” əsərlərində izləyə bilərik. Yüksək İntibahın nümayəndəsi İtalyan rəngkar Veçellio Tisian yaratdığı obrazların dəqiq karakterini verə bilməkdə çox mahir idi. Ona portret işləməsi üçün müxtəlif zümrələrdən sifarişlər olunurdu. Belələrindən biri, uşaq portreti “Qız it ilə” əsəridir. Həyat dolu uşağın simasında saflıq və gözəlliklə bərabər, təmkin, sevinc, çöhrəsində hisslərinin parlaqlığı aydın sezilir. Ümumiyyətlə, bu detallar Tisianın portretlərinin böyük əksəriyyətinə xasdır və rəssamın möhürünə çevrilib. Təbiət qoynunda qucağında iti ilə oturmış qız varlı ailənin övlədidir. Sənətkar təbiət mənzərəsi ilə müqayisədə balaca qızın za-

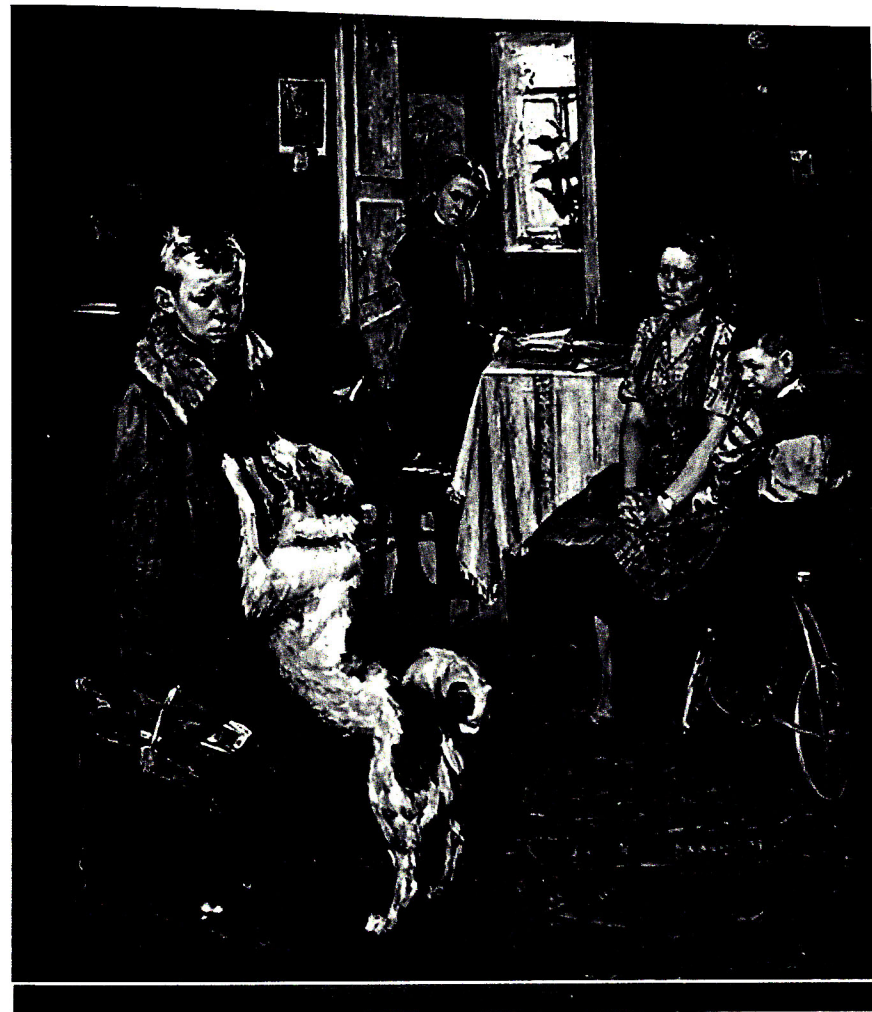
hirini daha qabarıq və işıqlı təqdim etməyə üstünlük verib. Bu yolla rəssam uşaqlara olan sevgisini, onların təbiətinə bələd olmasını önə çəkib.

Bu dövrə aid uşaq portretləri adətən tanınmış ailələrin, kral nəslindən olanların, və ya rəssamların öz yaxınlarının portretlərindən ibarət idi. Həmin sənət nümunələri həmçinin, ayrı-ayrı dövrlərin dəbini, geyim mədəniyyətini öyrənmək baxımından da nadir incilərdən hesab olunurlar.

XVII əsrdə İspaniyada saray portret rəngkarlığının inkişafı Dieqo Velaskesin yaradıcılığı ilə bağlıdır. Onun bədii irsində uşaq obrazları üstünlük təşkil edir. Belə ki, ömrünü sarayda keçirən rəssam kralın övladlarının necə boya-başa çatdıqlarına şahid olub, onların portretlərini kətana köçürüb.

Rəsmi portret ənənəsinə uyğun olaraq rəngkar, uşaq obrazlarını soyuq və təmkinli, öz əsilzadəliyini dərk etmiş, sarayın ciddi etik davranış qanunlarına uyğun tərbiyə alan şəxsiyyət kimi təsvir etməli idi. Velaskes də, "İnfanta Marqarita"nın obrazını kral etiketinin ciddi qaydalarına riayət etməyə öyrəşmiş əsl xanım kimi təsvir edib. Lakin ümumi ab-hava nə qədər sərt olsa da, rəssam balaca modelin çiyinə tökülmüş qızıl dalğalı saçları, yumşaq üz cizgiləri ilə ciddi görünüşə bu yolla hərarət və incəlik qata bilmişdi.

Kral IV Flippin ailəsinin təsvir olunduğu "Meninilər" əsərində baş qəhrəman, kralın beş yaşlı qızı, sarışın gözəl Marqarita Terezadır. Velaskes bu balaca qızcığazın simasında parlaq gələcək, zənginlik və ailə xoşbəxtliyi atmosferi yaratmışdı. Maraqlı məqam onunla bağlıdır ki, bu əsərdə kral

ailəsinin üzvləri ilə bərabər, rəssam öz portretini də çəkib. Sənətşünaslar müəyyən ediblər ki, bu ecazkar çoxfıqırlu kompozisiyaya malik əsəri Velaskes, güzgüden baxaraq rəsmə köçürüb. Bu səpkili əsərlər hakim zümərənin nümayəndələrinin simalarına bələd ola bilmək baxımından böyük tarixi əhəmiyyət daşıyır.

XVIII əsrin tanınmış ingilis rəssamı Tomas Qeynsboro da uşaq portretləri ilə məşhurdur. "Mavi geyimli oğlan" əsərində rəssam tacir tanışının oğlu

Conatan Battlın portretini yaradıb. Görkəmli rəssam əsərdə uşaq obrazı ilə təbiəti eyni anda təsvir edərək, mənzərə janrı ilə portret janrını bir arada gətirmiş olur. Oğlan uşağının özünəinamı iti baxışlarından, sərbəst duruşundan sezilir. Arxada görünən əsrarəngiz təbiət sanki bu oğlanın məğrurluğu qarşısında kiçilib. Görünür, rəssam bu üsuldən balaca oğlanın obrazını qabartmaqdan ötrü istifadə edib. Yəni burada təbiət mənzərəsi arxa planda, sadə fon rolunu oynamaqdan başqa bir əhəmiyyət daşımır.

Rus rəngkarlığında K.P.Bryullof, V.A.Serov, V.Q.Perov, V.A.Tropinin, F.P.Rešetnikov, İ.Kramskoy kimi rəssamların əsərlərində orijinal uşaq obrazları xüsusi həssaslıqla təsvir olunub.

Vasili Tropinin (1776-1857) əsərləri arasında uşaqları əks etdirən çoxlu rəsmlər görmək olar. Onlardan rəssamın 1818-ci ildə, oğlu Arsenin doqquz yaşında çəkdiyi portret xüsusi yer tutur. Əsərdə harmoniya və qeyri-adi hərarət, ata nəvazişi və oğlunun daxili dünyasını çatdırmaq istəyi duyulur. Arsenin üzünü otağa işıq saçan günəşin şüaları ilə işıqlandırılır, saçının qıvrımları bir az dağınıq, baxışları düşüncəli və ciddidir. İfadəli gözlər naməlum istiqamətə yönəlib, görünür, sevimli məşğuliyyətindən yayınıb atasına onun portretini yaratmaqda

kömək edərək, tərpənmir.

Rus rəssamı Valentin Serovun "Qız saftaltı ilə" və yaxud "V.M.-nin portreti" adlı əsərində cazibədar yeniyetmənin obrazı çoxlarına uşaqlıqdan tanışdır. Çünki bir vaxtlar təsviri sənət dərslərində rəsm əsərinin yaranma tarixindən danışılırdı. Model o vaxt Moskva yaxınlığındakı Abramtsovoda rəssamı ziyarət edən xeyriyyəçi Savva Mamontovun qızı idi. Uzun müddət

masa arxasında əyləşən bu gəncin qalxıb uşaqlara qoşulmaq istəyini onun səbrsiz baxışlarından duymaq olur. Lakin Serov boyaların köməyi ilə kiçik modelinə xas olan optimist həyatsevərliyi çatdırmağı bacardı. Sənət tarixində Veroçka Mamontovanın portretinin qayğısız xoşbəxt gəncliyin simvolu olması qəbul edilir. İllər keçsə də, əsər öz tərəvəti, hərarəti və sevinci ilə tamaşaçını heyran etməkdədir.

Evqraf Sorokinin "İspan qız" əsərində təxminən on yaşlı dilənçi qız obrazını yaradıb. İsti tonların hökm sürdüüyü tablounun arxa planında ağ daşdan tikilmiş zəngin ispan memarlığını görürük. İnsanların heç nəyə ehtiyacı olmadığı bir rayonun ön planında başqa bir dünyaya qarşımıza çıxır. Bu, achiq keçirən, səliqəli geyimli utancaq dilənçi qızın dünyasıdır. Başqasının paltarını geyinən uşaq, ona böyük olan köynəyin əynindən düşməməsi üçün əli ilə yaxasından yapışıb. Bu ürəkəğrıcı səhnənin əsas məzmunu varlı və kasıb təbəqələrin müqayisəsinə yönəlib və bu vəziyyətdən əziyyət çəkən uşaqların çətinliyini üzə çıxarmaq məqsədi daşıyır. Qızın gözlərinə baxsanız, o iri qəhvəyi gözlərdə əsl ağrı və izzirab görə bilərsiniz. Çiyinlərinə düşən bütün çətinliklərə cəsarətlə dözür və yaxşı bilir ki, dilənə bilməyə, yeməyə heç nə tapmayacaq. Qapıdan zərif bir əl ona sədəqə uzadır. Rəssam əlini dərin utanc hissi ilə uzadan bu balacanın daxili sarsıntısını onun narahat simasında əks etdirib. Sorokin dünyanı yenidən qavrayan belə azyaşlıların acınacaqlı halını göstərməklə sanki bütün dünyaya global problemi car çəkmək istəyib.

XIX əsrdə rus təsviri sənətində portretləri ilə məşhur olan İqor Kramskoyun yaradıcılığı uşaq obrazlarından da yan ötmür. O, uşaq portretlərini realistik ənənələrinin təsiri altında çəkib. Öz oğlu Sergey Kramskoyun portretində rəssamın uşaq obrazlarına yanaşmasının ümumiləşdirilmiş cizgilərini izləmək olar.

Çoxlarına məlum olan "Yenə iki" rəsm əsəri rus

rəssamı Fyodr Rešetnikov tərəfindən çəkilib. Əsərin maraqlı tarixçəsi var. Təsviri yaratmamışdan öncə məktəbdə uğur qazanan uşaq obrazı yaratmaq istəyən rəssam ilk öncə dərslərdə oturur. Rəssama müşahidələrindən aydın olur ki, düzgün cavablar verib, yüksək qiymət alanlar təbii qarşılır, əksinə, səhv cavabları ilə uğursuzluğa düşər olanların işə utancaqları, yoldaşlarının empatiyası, müəllimlərinin qınağı daha ifadəlidir və marağa səbəb olur. Əsər üzərində işləmək üçün rəssam baş qəhrəmanı kimi qonşusunun oğlunu seçir. Rešetnikov əvvəlcə məktəbdə olan prosesi kətana köçürsə də, sonradan iki alan şagirdin sinif yoldaşlarını və müəllimini onun ailə üzvləri, doğmaları ilə əvəz edir.

Tam sükutun hökm sürdüyü otaqda, məyus və hiddətli baxışlar dərslərindən yenə də iki alan oğlana tuşlanıb. O işə utancından qızarmış, kədərli baxışlarını yerə dikərək, daxilən düşüncələrə dalıb. Rešetnikov bu tabloda divardan asılmış, özünün pozitiv süjetli “Məzunliyyətə gəldi” əsərini də daxil etməklə tablo içində tablo yaratmış olur.

XX əsrin əvvəllərində Fransada İmpressionizm adlanan cərəyan meydana gəldi. Bu üslubda fəaliyyət göstərən rəssamlar real dünyanı ən təbii, canlı şəkildə, hərəkətliyini, anı və keçici təəssüratları çatdırmağa çalışırdılar. Tanınmış rəssam Oqüst Renuar da bu cərəyanın parlaq nümayəndələrindən biri olub. Rəssam gözəl qadınlar, çiçəklər və uşaq portretləri çəkməyi çox sevirdi. Bir çox impressionistlərdən fərqli olaraq insanın individuallığını ön plana çəkir, onları təbiət ilə vəhdətdə, başqaları ilə ünsiyyətdə və digər təsadüfi həyatı vəziyyətlərdə təsvir etməyə üstünlük verirdi. 1880-ci ildə Renuara bankir Kaen d’Anversin qızı İren Kaen d’Anversin portretini çəkmək sifariş olunur. Arxa fonun sıx yaşılıığı sanki bu gənc qızın üzünün zərifliyini və çiyinləri üzərində səpələnmiş tünd qırmızı saç-

larını vurğulamağa xidmət edir. İrenin üzünün və gözlərinin ifadəsi bizə qızın daxili narahatlığını, hətta Renuarın yaradıcılığında çox nadir hallarda rast gəlinən kədər hissini çatdırır. İrenin iri yaşlı gözlərindəki düşüncəli baxışları və sakit üz ifadəsi ilə xüsusilə diqqəti cəlb edir. Rənglərin gözəl harmoniyası, kompozisiyanın aydın qurulması, obrazın psixoloji məzmunu bu portreti Renuarın zəngin yaradıcılıq irsindən fərqləndirir. Renuarın yaradıcılığında yer alan digər uşaq obrazlarına nəzər yetirdikdə, görürük ki, o, öz ənənəsini

pozmur, uşaqları olduğu kimi sevimli, zərif və qayğılı təsvir edir. “Qamçılı uşaq” əsərində Fransa senatının kiçik oğlu Eten Qujonun portreti təsvir olunub. Bu əsərin yeganə fiquru balaca oğlan olsa da, süjet həqiqətdən də maraqlıdır. Görəsən, qamçının bu balacanın əlində nə işi var deyə sual yaranır?! O.Renuarın əsərlərində rənglərin ritmik həllində mavi rəngin üstünlüyü müşahidə edilir. Bu əsər təsadüf nəticəsində rus kolleksioneri tərəfindən alınır, hazırda Dövlət Ermitaj muzeyinin kolleksiyasındadır.

Dövlət Ermitaj Muzeyinin kolleksiyasından olan başqa bir uşaq mövzusunda çəkilmiş əsər, fransız postimpressionist rəssam Pol Qoqenin Taiti səfərinə aid olan “İki bacı” tablosudur. Rəsmdə iki qız təsvir edilir: ən böyüyü, təxminən on yaşında, çəhrayı paltar geyinmiş, sol əlini qırmızı paltar geyinmiş beş-altı yaşlı kiçik bacısının çiyinə qoyub. Rəssamların ezamiyyəti adətən məhsuldar keçir, getdikləri ölkələrdə maraqlarına səbəb olan nə varsa cızma-qara edib ölkəyə qayıtdıqdan sonra da bu əsərləri kətana köçürən rəssamlar az olmur. Pol Qoqen Taitidən olan bu balaca sadə qızların simalarını əbədiləşdirib və öz fırçası ilə onların portretini dünya şöhrətli əsərə çevirib. Əsər müxtəlif ölkələrdə bir neçə dəfə auksionlarda satılıb və yalnız 1945-ci ildə Holsdorfun sovet ordusu tərəfindən işğalından sonra Almaniyadan Ermitaj muzeyinə gəndirilib.

Kubizm cərəyanının banisi, yaradıcılığı bir neçə mərhələdən keçən ispan və fransız əsilli rəssam Pablo Pikasso uşaq təsvirləri ilə də məşhurdur. Bacısının uşaq yaşlarında vəfatı, dostunun da qəfil ölümü onu çox təsirləndirir. Pikasso əsərlərində soyuq çalarlara, qəmli mövzulara keçid edir. Buna görə də sənətkarın bu ərəfəni əhatə edən yaradıcılığı mavi dövr adlanır. Ən erkən rəsmlərindən sayılan “Göyərçin ilə uşaq” əsəri də onun yaradıcılığının mavi mərhələsinə aiddir. Göyərçini böyük məhəbbətlə sinəsinə sıxan, bu balaca qızcığaz məsum baxışları ilə uşaq zərifliyinin

simvolu kimi çıxış edir. Əyninə ağ don geyindirən rəssam onu balaca aciz göyərçinlə eyniləşdirir. Çox güman, bu naməlum qız uşağı rəssamın kiçik yaşlarında xəstəlikdən vəfat edən bacısı Konçitadır. Bacısı vəfat edən zaman rəssam böyük sarsıntı keçirmişdi, odur ki, əsərin yaranmasında rəssamın uşaqılıq xatirələri böyük rol oynayıb.

Pikassonun kədərli süjet əsasında yaradılmış əsərləri sırasında “İt ilə oğlan” əsərinin də adını çəkə bilərik. Uşaq melanxoliyası və kədərə bürünmüş lirik dünyası rəssamı daima düşündürüb. Yoxsulluğun, bəzən də aclığın sıxıntılarıyla yüklənən uşaqlar həyatın acı tərəfini çox erkən dadmış olurlar. Küçənin ortasında dayanan, hara gedəcəyini bilməyən bu ac, kimsəsiz uşaq və itin yanaşı təsviri ilə o, bəşəriyyətə bütün çətinliklərin arasından sıyrılıb çıxara bildiyi mənəvi sevgi, yaxınlıq və yoldaşlıq məqamlarını çatdırır.

Tabloda artıq sentimentallığa yol verilmədən, kasıb bir uşağın insani keyfiyyətləri göstərilir. Əsərin incə poeziyası - solğun, pis geyinmiş və zahirən ac uşaq obrazındadır. O, insani keyfiyyətlərini itirmədən, sadəcə olaraq, Allahın ona verdiyi ömrü yaşayır...

Müasir rus rəngkarlığında möcüzəvi, parlaq uşaq portretlərinin müəllifi Tatyana Artyomovadır. Bu əsərlər sıradan, adət etdiyimiz zahiri bənzərliyi, daxili aləmin də üzə çıxarılmasına xidmət edən portretlərə bənzəmir. Müasir dövrümüzdə kompüter texnikasında fotolardan yaradılan avaturları, eyni zamanda cizgi filmi obrazlarını xatırladan hiperrealist uşaq portretləri rəssamın üslubuna marağa səbəb olur. Onun uşaq obrazları o qədər gözəldirlər ki, bu balaca mələklər sanki işıq saçılar. Çöhrələrindəki gülürlüzlüyün, məhrabanlığın insana bəxş etdiyi xoş təəssüratlarını sözlə ifadə etmək olmur. Onun “Şlyapalı qız”, “Qız portreti”, “Balaca qız” əsərlərində sadalanan xüsusiyyətlər öz əksini tapır.

Qalina Strunina isə balacaların nağıl dünyalarını

nümayiş etdirməkdə məharət göstərir. Onun realistik üslubda işlədiyi "Ana və bala" əsəri kompozisiya həlli baxımından klassik rus rəngkarlığını anımsadır. Şux rəngli, şən əhval-ruhiyyəli əsərdə uşağın pişik ilə oynama səhnəsi gözümüz önündə canlanır. Bu şıltaq qızcığaz pişiyi arbasına mindirib, özünü isə onun anası zənn edir. Körpələrin layıq olduğu əsl həyat, qayğısız, aclıq və səfalətin, müharibənin nə olduğunu bilmədiyi həyatdır, Qalina Struninanın tamaşaçıya göstərmək istədiyi məhz budur...

Çoxəsrlik tarixə malik Azərbaycan incəsənətində göz bəbəyimiz uşaqlara saysız-hesabsız əsərlər həsr olunub. Elə bir rəssam tapılmaz ki, bu pak varlıqları yaradıcılığında tərənnüm etməsin. Uşaq gözəlliyini tərəvətli bahara, sönməz günəşə bənzədən Bəhruz Kəngərli, Toğrul Nərimanbəyov, Tahir Salahov, Vidadi Nərimanbəyov, Vəcihə Səmədova, Güllü Mustafayeva, Sara Manafova, Arif Hüseynov, Bəyim Hacıadə, Rafiq Mehdiyev, Mikayıl Abdullayev, Mayis Ağabəyov və b. görkəmli rəssamlarımız bu mövzuya dönə-dönə müraciət ediblər. Maraqlısı odur ki, sovet dövrünə xas sosialist realizminin sərt rəng yaxmaları, qalın kontur xətlər, lokal rənglərdən geniş istifadə, uşaq obrazlarında mülayimliyin itməsinə səbəb olub, bu təsvirlərə dekorativ xarakter yükləyib. Rəssamlarımız əsasən uşaqları, iri gözlü, qalın qaşlı, incə dodaqlı

təsvir edirdilər. Bəzən onlar Cırdan, Tıq-tıq xanım kimi nağıl qəhrəmanlarımızı xatırladırdı.

Xalq rəssamı Tahir Salahovu sənətvərlər dünyası təsviri sənətinin qızıl fonduna daxil olmuş tematik tabloların, psixoloji portretlərin, lirik mənzərə və natürmortların müəllifi kimi tanıyırlar. Bütün bu müsbət məziyyətlər Tahir Salahova əsl sənətkar şöhrəti bəxş edərək, onu zamanımızın görkəmli rəssamlarından biri kimi tanıtdırıb. Tahir Salahovun yaradıcılığı çoxşaxəlidir. Yaradıcılığına həmçinin, uşaq portretləri də daxildir. Buna qızı Aydan Salahovanın portretini misal göstərə bilərik. "Aydanın portreti"ndə diqqətçəkən məqam ondan ibarətdir ki, əsər başdanbaşa ağ rəngə boyanıb. Aydanın iri qara gözlərindəki qayğısız parıltı, uşaq sevincini böyük ustalılıqla kətana köçürən sənətkar, əsərə canlılıq gətirən rəng çalarlarından qətiyyətlə yararlanmayaraq, əsasən ağ və tünd rənglərin kombinasiyasından istifadə etməklə kifayətlənib. Bununla belə, o, yalnız yaxşı bələd olduğu qızının xarakterini, onun daxili dünyasını ötürə bilmək üzərində çalışıb və daha çox Aydanın gözlərinə verdiyi ifadə ilə əsərin təsir gücünü artırıb. Tahir Salahovun yaradıcılığı hər kəsə məlumdur, sərt üslubun yaradıcısı olsa da, o, uşaq portretində bu üslubda yaratdığı əsərlərdən fərqli olaraq daha yumşaq istiqamət seçir. Bəlkə də, elə bəyaz rəngin üstünlüyü rəssamın sərt cizgilər və qalın kontur xətlərdən imtina etməsinə səbəb olub.

Azərbaycanın ilk qadın rəssamlarından biri olan Güllü Mustafayevanın incəsənətində böyük xidmətləri var. Xalq rəssamının yaradıcılığında uşaq portretləri xüsusi silsilə – "Bizim uşaqlar" silsiləsi təşkil edir. Bu janrın ustası uşaq portretlərini də eyni dəqiqliklə işləyib və azyaşlıların üzlərindəki məsumluğu, gözlərindəki dərin xəyali düşüncələri tabloya həkk etməyi bacarıb.

Milli rəngkarlıq sənətimizin ən tanınmış nümayəndələrindən biri, öz fitri istedadı sayəsində mədə-

niyyətimizin inkişafına dəyərli töhfələr vermiş görkəmli rəssam Toğrul Nərimanbəyovun da yaradıcılığında yaddaqalan uşaq obrazları vardır. Azərbaycan incəsənətinin zəngin ənənələrindən qidalanan və bənzərsiz üslubu ilə səciyyələnən sənətkarın əsərləri Şərq əfsanə və nağıllarının motivləri əsasında yaradılıb. "Yatmış uşaq" əsəri də sənətkarın uşaq mövzusunda yaratdığı tematik tablolarındandır. Əsərin qəhrəmanı balaca qızcığazdır. O, nar ağacının altında şirin yuxuya dalmışdır. Bu əsər üçün də Toğrul Nərimanbəyov

vun öz dəsti-xəttinə məxsus kompozisiyanı nar, xalça kimi milli ünsürlərlə zənginləşdirmək ənənəsi səciyyəvidir. Şux və əlvan rənglərin bir-birini tamamlaması rəssamın fırçasının gücündən xəbər verir. Yaradıcılıq palitrasının rəng əlvanlığı Toğrul Nərimanbəyova təzad və şərtiliyi, ənənəvilik və müasirlik ki-

mi müxtəlif yanaşmaları öz əsərlərində harmonik şəkildə əks etdirmək imkanı verib.

Onun "Aysel" adlı portretində sanki Azərbaycan nağıllarından balaca qız boylanır. Bu portretə də sadələdiyimiz sovet dövrünə xas rəngkarlıq metodlarından istifadə etməklə rəssam uşaq cizgilərindən daha çox onun zərif aləmini təcəssüm etdirir.

Günümüzdə uşaq mövzusunda çəkilmiş portretlərdə uşaq gözəlliyi, ülviliyini tərənnüm etməyə üstünlük verilir. Qərb mədəniyyətinə məxsus ali təbəqələrin uşaqlarını tərənnüm etmək, onların zənginliyini, saray etik qanunlarına xas təkəbbürlüyü nümayiş etdirən portretlərdən fərqli olaraq, bu gün sosial mənsəyindən asılı olmadan, uşaqlar arasında fərq qoyulmadan çəkilən portretlərə daha çox rast gəlinir. Təbii ki, hər bir dövr öz qanunlarına tabedir. Keçmişin zənginliyini diqqətə çatdıran əsərləri də məhz bu qanunlar ilə bağlı idi. Zaman-zaman bir-birini əvəz edən dövrlərdə və ayrı-ayrı dövlətlərin mədəniyyətlərində uşaq mövzularına yanaşmalar da özünü fərqli tərəflərdən göstərirdi. Məsələn, Qərbi Avropa ilə Rus təsviri sənətini müqayisə etsək, klassik rus təsvirlərində uşaqlar şən, həyat dolu, yaxud da müharibənin dəhşətlərindən sarsılmış göstərildiyi halda, Avropada təmtəraqlı, zəngin sosial vəziyyəti göstərən statik duruşu ilə uşaqlara xas xüsusiyyətlərini itirmiş obrazları görə bilərik. Müasir dünyamızda isə bu təsvirlər uşaq gözəlliyini, dostluğunu, sevgisini, onların sevincini, kədərini nümayiş etdirən müxtəlif mövzulu tablolarıdır.

Uşaqları, onların rəngli dünyasını əks etdirən sənət nümunələri haqqında çox danışmaq olar. Nə qədər sənət olacaqsın, nə qədər əlinə fırça alan yeni nəsillər yetişəcəksə, uşaqlar hər zaman iri planda görünəcək. Çağdaş qarışıq zamanda isə uşaqların məsum dünyasına elə bu cür rəsm əsərləri vasitəsilə səyahət etmək böyük ehtiyacımızdır.